

Тема 8. Блокчейн та смарт-контракти в страховій діяльності

1. Поняття блокчейн і смарт-контрактів у страхуванні

Блокчейн — це розподілений реєстр (ledger), який зберігає інформацію у вигляді ланцюжка блоків, захищених криптографічними методами. Кожен блок містить частину даних і хеш попереднього блоку, що унеможливорює зміну інформації без порушення цілісності всього ланцюга. У страховій сфері блокчейн забезпечує **незмінність, прозорість і доступність історії страхових операцій**.

Смарт-контракт — це програмний код, який автоматично виконує умови договору, закладені в нього учасниками. У контексті страхування смарт-контракт замінює традиційний паперовий договір, формалізуючи логіку страхового продукту: настання події — перевірка умов — автоматична виплата.

Наприклад, у випадку погодного страхування фермер укладає смарт-контракт, який отримує дані з метеостанцій через API. Якщо протягом визначеного періоду не випало дощу — система автоматично фіксує страховий випадок і ініціює виплату. Жодної необхідності в оцінювачах, експертах чи заявках — процес повністю автоматизований і прозорий.

2. Переваги та ризики їх впровадження

Переваги блокчейн-технологій у страхуванні полягають у:

1. **Незмінності та достовірності даних** — історія кожної транзакції зберігається і не може бути фальсифікована. Це знижує ризики шахрайства і полегшує аудит.

2. **Прозорості для всіх учасників** — клієнт, страховик, перестраховик, регулятор можуть бачити, коли й за яких умов була укладена угода, зафіксований ризик, здійснена виплата.

3. **Автоматизації виплат** — смарт-контракти дозволяють швидко реагувати на страхову подію і виплачувати кошти без людського втручання.

4. **Зменшенні витрат** — завдяки автоматизації та зменшенню кількості посередників (агентів, андеррайтерів, оцінювачів) знижується операційна вартість страхових продуктів.

5. **Простоті перевірки та довіри** — кожна операція підтверджується мережею, що підвищує рівень довіри з боку клієнтів.

Водночас існують і ризики впровадження:

- **Юридична невизначеність** — смарт-контракти не завжди визнаються як повноцінні правові інструменти в законодавстві.

- **Технічна складність** — потрібна висока експертиза для розробки та підтримки таких систем.

- **Неможливість зміни умов після запуску** — якщо контракт уже розгорнутий у блокчейні, змінити його (у разі помилки) складно або неможливо.

- **Проблеми з приватністю** — хоча блокчейн прозорий, не всі клієнти бажають, щоб дані про їхні договори були публічними, навіть у зашифрованому вигляді.

- **Масштабованість** — у деяких блокчейн-мережах обмежена кількість транзакцій на секунду, що може бути перешкодою для великого навантаження.

3. Автоматизація виплат і підвищення прозорості страхових процесів

Однією з найперспективніших сфер застосування блокчейну в страхуванні є **автоматизація врегулювання страхових випадків**. Це особливо актуально у мікрострахуванні, страхуванні подорожей, затримок рейсів, погоди, доставки, медичних витрат тощо. Завдяки смарт-контракту система самостійно перевіряє виконання умов: наприклад, чи було скасування рейсу, чи настав температурний мінімум, чи зареєстровано ДТП.

Це дозволяє:

- скоротити час прийняття рішень з днів до хвилин;
- мінімізувати людський фактор і суб'єктивність;
- зменшити навантаження на контакт-центри та служби підтримки;
- виключити можливість корупційного втручання чи затримок;
- підвищити рівень довіри, лояльності та задоволення клієнтів.

Окрім цього, блокчейн значно **полегшує регуляторний контроль**, оскільки всі записи прозорі й відкриті для перегляду зацікавленим сторонам (у рамках дозволу). Це дозволяє державним структурам, аудиторам або перестраховикам оперативно перевіряти правильність виплат, відповідність страхових угод політикам ризик-менеджменту та законодавству.